

กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

เมื่อก้าวถึงความเป็นจริงในโลกเชิงประจักษ์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมในโลกเชิงประจักษ์ที่สามารถสังเกตได้จากประสาทสัมผัส มีความซับซ้อนมากมาย ปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ จึงถูกพิจารณาได้ในหลายมิติและวิถีทางนานัปการ การทำความเข้าใจหรืออธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ กรอบแนวคิดแต่ละแนวย่อมมีวิธีการมองและจุดสนใจในการให้ความสำคัญแตกต่างกัน กรอบแนวคิดเหล่านี้จึงเป็นตัวกำหนดขอบเขตความสนใจในลักษณะบางประการของปรากฏการณ์ การศึกษากระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางสังคม จึงจำเป็นต้องเลือกแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

ในด้านแนวคิด ความแตกต่างระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษา แนวคิดเมื่อนำมาใช้ในการวิจัยสามารถแยกออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตัวแปรตามเป็นแนวคิดที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยหรือปรากฏการณ์ที่ต้องการคำอธิบาย ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยสาเหตุที่นำเอามายอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ทฤษฎี หมายถึง การจัดลำดับความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างแนวคิด (ตัวแปร) (Causal ordering) ที่ได้ผ่านการทดสอบหรือสามารถทดสอบได้ การจัดลำดับแนวคิดทำได้หลายแบบ เช่น ในรูปของแบบจำลอง (Model) ที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรกำหนดหลายตัวที่มีต่อตัวแปรตาม ศาสตร์แต่ละศาสตร์แตกต่างกันในด้านแนวคิดและการจัดลำดับแนวคิด (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534)

ในด้านวิธีการศึกษาของแต่ละศาสตร์ นอกจากศาสตร์แต่ละศาสตร์จะแตกต่างในตัวแปรอิสระ ตัวแปรตามและรูปแบบของการจัดลำดับเชิงเหตุผลระหว่างตัวแปรแล้ว ยังแตกต่างกันในด้านวิธีการที่ใช้ทดสอบ ซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า "ระเบียบวิธีวิจัย" ซึ่งประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการทดลองและเครื่องมือในการเก็บรวบรวม วัด และดำเนินงานกับข้อมูล (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534)

Norman K. Denzin (1970) ได้เสนอว่า การดำเนินการทางสังคมวิทยา มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ทฤษฎี (Theory) ระเบียบวิธี (Methodology) การดำเนินการวิจัย (Research activity) และจินตนาการทางสังคมวิทยา (Sociological imagination) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี จะประกอบด้วยประพจน์ที่เชื่อมโยงกับชุดหนึ่งซึ่งนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมและหน้าที่จัดระเบียบเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา

2. ระเบียบวิธี เป็นแนวทางในการเข้าสู่สิ่งแวดล้อมหรือเข้าไปสัมผัสกับปรากฏการณ์จริง ของสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เพื่อค้นหาลักษณะที่แตกต่างกันของความเป็นจริงทางสังคม ซึ่งอาจจะได้โดยการทดลอง การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ หรือวิธีอื่น

3. การดำเนินการวิจัย เป็นกระบวนการของการทำกิจกรรมทางทฤษฎีไปสู่การเลือกระเบียบวิธีวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมักจะตัดสินใจเลือกทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัยตามความเหมาะสมของข้อมูล หรือเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการค้นพบจากการศึกษา

4. จินตนาการทางสังคมวิทยา เป็นกระบวนการสร้างความคิดในการเข้าใจสังคมและส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งความคิดดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ จินตนาการทางสังคมวิทยาทำให้ผู้วิจัยต้องใช้กระบวนการวิจัยในหลายรูปแบบเพื่อใช้สนับสนุนความคิดนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้หลักการทางทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยตลอดจนการดำเนินการวิจัยจะได้รับการประเมินในแง่ของจินตนาการทางสังคมวิทยาด้วย

การพิจารณากระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดในเรื่องกระบวนการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิต ที่ส่งผลให้นิสิตได้โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์(บ.18) ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการที่นิสิตทำโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษาในบทนี้จะกล่าวถึงเนื้อหาทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นมาและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนวทางการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์(บ.18) การพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ของคณะกรรมการภาควิชาและบัณฑิตวิทยาลัย

2. ความสำคัญของโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ เป็นแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ก่อนที่จะทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการเขียนและการปฏิบัติหลายขั้นตอน นิสิตจึงควรทราบถึงความหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ หลักที่สำคัญในการเขียน ลักษณะของโครงการวิจัยที่ดีและความสำคัญของโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิวัติน ในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

1. ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

ความเป็นมาและลักษณะของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการสอนในระดับปริญญาโทมา เป็นเวลานาน โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทมาบัณฑิต ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นคนแรกในปี พ.ศ. 2488 การดำเนินการเปิดสอนในครั้งนั้นมิได้มีการจัดตั้งเป็นองค์การร่วมที่ทำหน้าที่ในการวางแผนนโยบาย ควบคุมมาตรฐานหรือประสานงาน โดยเมื่อคณะหรือภาควิชาใดมีความประสงค์ที่จะเปิดสอนก็ขออนุมัติต่อที่ประชุมคณบดี เมื่อได้รับอนุมัติแล้วก็ดำเนินการเป็นไปตามความเหมาะสมโดยเอกเทศ ต่อมาในราวปี พ.ศ. 2502 มหาวิทยาลัยได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับหลังปริญญาตรีที่ทวีขึ้นเป็นลำดับ และเพื่อที่จะให้ทางมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความสามารถในการผลิตอาจารย์ประจำ และนักวิชาการในแขนงวิชาชีพโดยเฉพาะได้มากขึ้น อันจะทำให้ประเทศไทยมีอาจารย์ซึ่งมีความรู้ และความสามารถในการให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีนักวิชาการเหมาะสมแก่ความต้องการของประเทศ โดยมีต้องส่งบุคคลไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ (สุประดิษฐ์ บุนนาค, 2526)

ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการพิจารณาเรื่องบัณฑิตวิทยาลัย" เมื่อพิจารณาฐานะมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาและระเบียบข้อบังคับในการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทมาบัณฑิต ตลอดจนเรื่องราวการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ดำเนินการตามขั้นตอนมาเป็นลำดับจนได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ. 2505 ซึ่งนับว่าบัณฑิตวิทยาลัยได้ก่อกำเนิดเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา บัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนและการวิจัยในสาขาต่าง ๆ ชั้นบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยประสานงาน ควบคุมมาตรฐานทางด้านวิชาการและสนับสนุนการดำเนินงานของภาควิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ด้วย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, 2524)

ในช่วงระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยจะได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการนั้น บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ก็ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นในปีการศึกษา 2504 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตทาง สาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย ในการที่จะผลิตนักวิชาการ นักวิจัย ผู้บริหาร อาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานทาง วิชาการระดับสูง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตทางสาขาจิตวิทยา และแนะแนว การนิเทศและบริหารการศึกษา โสวัตต์ศึกษา และสาขาวิจัยการศึกษา

พ.ศ. 2506 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งแผนกวิชานิเทศและบริหารการศึกษาแผนก วิชาจิตวิทยา และแผนกวิชาโสวัตต์ศึกษา

พ.ศ. 2509 เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษาและเปิดทดลอง หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง

พ.ศ. 2511 เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติการศึกษา มาตรฐานและ การประเมินผลการศึกษา การนิเทศหลักสูตรและการสอน การสอนสังคมศึกษา พลศึกษาและ ประถมศึกษา

พ.ศ. 2515 เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาศาสตร์ ศึกษา การบริหารวิชาพยาบาล และการสอนภาษาไทย

พ.ศ. 2521 เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

พ.ศ. 2524 เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา และสาขา วิชาการศึกษานอกระบบ

จนกระทั่งปัจจุบันบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหา- บัณฑิต รวม 11 ภาควิชา มี 23 สาขาวิชาดังนี้ (สำนักงานบัณฑิตศึกษา, 2536)

- ภาควิชา
1. สาร์ตศึกษา
  2. วิจัยการศึกษา

- สาขาวิชา
- พื้นฐานการศึกษา
  - วิจัยการศึกษา
  - สถิติการศึกษา
  - การวัดและประเมินผลการศึกษา

<u>ภาควิชา</u>	<u>สาขาวิชา</u>
3. ประถมศึกษา	ประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย
4. มัธยมศึกษา	การสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ การสอนสังคมศึกษา การศึกษาคณิตศาสตร์ การศึกษาวิทยาศาสตร์
5. พลศึกษา	พลศึกษา สุขศึกษา
6. บริหารการศึกษา	บริหารการศึกษา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
7. จิตวิทยา	จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการปรึกษา จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ
8. โสวัตศนศึกษา	โสวัตศนศึกษา
9. ศิลปศึกษา	ศิลปศึกษา
10. อุดมศึกษา	อุดมศึกษา
11. การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การศึกษานอกระบบโรงเรียน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยใหม่ให้เหมาะสมแก่มาตรฐานทางวิชาการและการบริหารการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 511 ให้ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไป โดยให้ยกเลิกระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2526 และระเบียบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2531 ซึ่งในระเบียบใหม่นี้ มีข้อแตกต่างกับระเบียบเดิม ในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สำคัญ ๆ ที่เปลี่ยนไปจาก

ระเบียบเดิม ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ (โดยเสนอเฉพาะหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต) ถ้าต้องการรายละเอียดควรรศึกษาเพิ่มเติมจากระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2534

ตารางที่ 3 แสดงความแตกต่างของระเบียบว่าด้วยโครงสร้างของหลักสูตร

ระเบียบเดิม	ระเบียบใหม่
<p>หลักสูตรนี้ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต มี 2 แผน ดังนี้</p> <p><u>แผน ก.</u> ประกอบด้วยรายวิชาไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต แต่รวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต</p> <p><u>แผน ข.</u> ประกอบด้วยรายวิชาไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการสอบรวบยอด</p>	<p>หลักสูตรนี้ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต มี 2 แผน ดังนี้</p> <p><u>แผน ก.</u> เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจมีได้ 2 แบบ</p> <p><u>แบบ ก (1)</u> ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิตและหลักสูตรอาจกำหนดให้มีการเรียนรายวิชา หรือ</p> <p><u>แบบ ก (2)</u> ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และหน่วยกิตรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต</p> <p><u>แผน ข.</u> เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษา รายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีหน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต สาขาวิชาใดเปิดสอนหลักสูตรแผน ก. ไม่จำเป็นต้องเปิดสอนหลักสูตรแผน ข. ด้วย แต่ถ้าเปิดสอนหลักสูตรแผน ข. จะต้องมีหลักสูตรแผน ก.</p>

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรในระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่แก้ไข ปรับปรุง พ.ศ. 2534 จะเห็นว่า

หลักสูตร แผน ก

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของระเบียบใหม่ลดลงกว่าระเบียบเดิม ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ซึ่งระเบียบเดิมกำหนดไว้ต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และอาจมีได้ 2 แบบ ดังตารางที่ 3

หลักสูตร แผน ข

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และมีหน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วย และไม่เกิน 6 หน่วย ซึ่งน้อยกว่าระเบียบเดิม

จะเห็นว่าในหลักสูตรทั้ง 2 แผน จัดไว้เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดหลักสูตรของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งในภาควิชาต่าง ๆ เป็นผู้ร่างหลักสูตรเพื่อเสนอขออนุมัติต่อบัณฑิตวิทยาลัย

เนื่องจากหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ มุ่งผลิตผู้นำทางการศึกษาที่ประกอบด้วยความรู้ความสามารถในศาสตร์เฉพาะสาขา เป็นยอดและพร้อมด้วยคุณธรรม เป็นเยี่ยม โดยเน้นให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแสวงหา และบุกเบิกความรู้ใหม่ในศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษา ดังจะเห็นได้จากทุกหลักสูตร (ยกเว้นหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาและสาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ที่เปิดโอกาสให้นิสิตเลือกได้ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์กับการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมแล้วสอบรวบยอด (Comprehensive Examination)) ได้กำหนดให้นิสิตที่เรียนรายวิชาครบถ้วนแล้ว จะต้องทำการวิจัยโดยอาศัยความรู้ที่เรียนมาผนวกกับความสนใจปัญหาการศึกษาของชาติ การวิจัยประเภทนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต ซึ่งนิยมเรียกกันว่า "วิทยานิพนธ์" (Thesis) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร โดยกำหนดจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ถึง 12 หน่วยกิต

ตารางที่ 4 แสดงความแตกต่างของระเบียบว่าด้วยระยะเวลาการศึกษา

ระเบียบเดิม	ระเบียบใหม่
<p>ระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรนี้ไม่ต่ำกว่า 4 ภาคการศึกษา หรือเทียบเท่า และไม่เกิน 10 ภาคการศึกษาหรือเทียบเท่า นับจากวันเปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตร นิสิตที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด จะพ้นสภาพการเป็นนิสิต</p>	<p>ระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตไม่เกิน 4 ปีการศึกษา นับจากภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ นิสิตที่ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในกำหนดเวลาดังกล่าว จะพ้นสภาพนิสิต</p>

จากระเบียบเรื่องระยะเวลาในการศึกษา จะเห็นว่าในระเบียบใหม่ พ.ศ. 2534 จำกัดเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรลดลง ว่าไม่เกิน 4 ปีการศึกษา คือไม่เกิน 8 ภาคการศึกษา ซึ่งลดลงกว่าระเบียบเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 แสดงความแตกต่างของระเบียบว่าด้วย การลงทะเบียน การเสนอโครงการเสนอ วิทยานิพนธ์

ระเบียบเดิม	ระเบียบใหม่
<p>1. นิสิตอาจได้รับอนุมัติจากภาควิชาให้ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ต่อเมื่อศึกษาใน บัณฑิตวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา และได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00</p> <p>2. นิสิตต้องเสนอหัวข้อและโครงการเสนอ วิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนที่ภาควิชากำหนดเพื่อบำเหน็จการ พิจารณาอนุมัติ</p>	<p>1. นิสิตจะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ภาค การศึกษาแรกที่เข้าศึกษาก็ได้</p> <p>2. นิสิตต้องเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด (ต้องผ่านการอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ภายใน สองปีการศึกษานับแต่เข้าศึกษา มิฉะนั้น จะพ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย)</p>

จากระเบียบว่าด้วย การลงทะเบียนในระเบียบใหม่ เปิดกว้างสำหรับนิสิตที่สามารถ จะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ในภาคการศึกษาแรก และที่แตกต่างอย่างชัดเจนคือ ในระเบียบ ใหม่กำหนดให้นิสิตต้องผ่านการอนุมัติโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ภายในปีการศึกษา ซึ่งใน ระเบียบเดิมไม่ได้มีการกำหนดไว้

2. ความสำคัญของโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (Thesis Proposal) เป็นงานวิจัยที่นักศึกษาทำเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก เพื่อเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะแก้ไข แล้วให้คณะกรรมการพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์พิจารณาว่าสมควรที่จะยอมรับให้ทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนั้นหรือไม่ ซึ่งเป็นแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเป็นกรอบ เพื่อบอกให้ทราบว่าจะทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร มีความจำเป็นและเหตุผลอะไรที่ต้องศึกษาเรื่องนั้น และจะทำการศึกษากับใคร ที่ไหน เมื่อไร ด้วยวิธีการอย่างไร

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2532) ได้ให้ความหมายของโครงการเสนอการวิจัยว่าเป็นแผนงาน โครงการและกลวิธีในการทำวิจัยที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการสร้างบ้านที่จะต้องมีหรือกำหนดไว้ก่อนสร้างบ้าน เพื่อจะได้สร้างบ้านได้ถูกต้องตรงตามความต้องการ โครงการเสนอวิจัยโดยทั่วไปมีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ เป็นตัวชี้นำ (Guideline) ในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ ว่ามีแนวความคิด ทฤษฎีอย่างไร ต้องการหาคำตอบอะไร และจะหาคำตอบนั้นได้อย่างไร กับเป็นเกณฑ์ในการประเมินงานค้นคว้าวิจัยเรื่องนั้นว่าประสบผลสำเร็จเพียงใด ซึ่ง จรัส สุวรรณเวลา (2529) ให้ความหมายของโครงการวิจัยว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยเป็นแนวทางให้ผู้เสนอโครงการ ได้ระบุข้อมูลทุกด้านที่ต้องใช้ในการพิจารณา ผู้เขียนโครงการต้องจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและแสดงให้เห็นแนวความคิดในการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติในการดำเนินงานการวิจัยตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนั้น การเขียนโครงการวิจัยจึงจำเป็นสำหรับการวิจัย เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินให้ทุน ถึงแม้ว่าโครงการที่ไม่ใช้ทุนหรือใช้ทุนส่วนตัว การเขียนโครงการวิจัยก็จะช่วยให้ผู้วิจัยมีหลักที่ชัดเจน สำหรับดำเนินงานของตนเองและให้ผู้อื่นร่วมงานเข้าใจและปฏิบัติตาม ในบางครั้งผู้เสนอโครงการอาจไม่มีโอกาสได้ชี้แจงโดยตรงต่อผู้พิจารณา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แบบเสนอโครงการนั้นจะต้องละเอียดที่สุด เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและในการสร้างความพร้อมของผู้วิจัยด้วย

โครงการเสนอวิทยานิพนธ์เป็นเอกสารที่จำเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เริ่มจะทำวิทยานิพนธ์ โครงการเสนอวิทยานิพนธ์นั้นจะเป็นเหมือนเอกสารข้อตกลงระหว่างนักศึกษากับคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน จะยึด

โครงการเสนอวิทยานิพนธ์นี้เป็นแม่บท หากจะมีอะไรเพิ่มเติมไปจากโครงการนี้ จะต้องมีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักศึกษากับคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ก่อน และนั้นโครงร่างวิจัยจึงเสมือนแผนการดำเนินการทำวิจัย ซึ่งจะต้องสามารถตอบคำถามให้ได้ว่า วิจัยเรื่องนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร มีสมมติฐานหรือคำถามในการวิจัยอะไร มีการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยอย่างไร หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คืออะไร ตัวอย่างในการวิจัยได้มาอย่างไร จะเก็บข้อมูลเท่าไร อย่างไรด้วย ใช้เครื่องมือวัดชนิดใด จะรักษาความเชื่อถือได้ (Reliability) และความเที่ยงตรง(Validity) ของข้อมูลทำได้อย่างไร มีแผนการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร จะรายงานการวิจัยอย่างไร กำหนดเวลาและงบประมาณที่จะทำมากน้อยเพียงไร (ร่มไทร กล้าสุนทร, 2533)

1.1 หัวข้อในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

โครงการวิจัยเป็นเครื่องพินิจคุณภาพของรายงานการวิจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง การมีโครงการวิจัยที่ชัดเจน มีการศึกษาวรรณคดีในสาขาอย่างถี่ถ้วนและเป็นปัจจุบัน และเขียนขึ้นอย่างระมัดระวัง ส่อมจะใช้เป็นเครื่องชี้ทางการดำเนินการวิจัยได้เป็นอย่างดี ในการเขียนหัวข้อต่าง ๆ ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ทั่ว ๆ ไปควรประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไป (Routine information)

- 1.1 ชื่อผู้วิจัย
- 1.2 ที่อยู่ หรือที่ทำงาน เบอร์โทรศัพท์ ของผู้วิจัย
- 1.3 ชื่อสถาบันที่ศึกษาอยู่
- 1.4 ระดับการศึกษา สาขาที่ศึกษาอยู่
- 1.5 รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 1.6 ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์
- 1.7 วันที่ เดือน พ.ศ. (ปีที่ทำ)

2. คำถามวิจัย (Research question)

- 2.1 หัวข้อปัญหา

- 2.2 คำถามวิจัย (กรอบแนวคิด, สมมติฐาน)
- 2.3 คำถามย่อย
- 2.4 อภิปรายผล
- 2.5 ข้อจำกัดของการวิจัย
- 2.6 สิ่งที่เราคาดว่าจะได้รับ
3. วิธีการวิจัย (Methodology)
  - 3.1 ข้อมูล (ลักษณะโดยทั่วไป)
  - 3.2 แหล่งข้อมูล
  - 3.3 วิธีการ
4. ชื่อบทและสารบัญ (Chapter outline)
5. บรรณานุกรม (Bibliography)
6. ตารางเวลา (Time schedule)
  - 6.1 เตรียมโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับร่าง
  - 6.2 ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 6.3 ปรับปรุงโครงร่าง
  - 6.4 เตรียมการสำหรับโครงการเสนอวิทยานิพนธ์
  - 6.5 พิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์
  - 6.6 เตรียมการสำหรับโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์
  - 6.7 ตรวจสอบโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ครั้งสุดท้าย
  - 6.8 ผ่านการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการพิจารณาโครงการ
เสนอวิทยานิพนธ์ และการร้องขอสอบปากเปล่า
  - 6.9 สอบปากเปล่า
  - 6.10 ผ่านการอนุมัติ

(George R. Allen, 1974)

ในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของแต่ละภาควิชายังมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ
แตกต่างกัน เช่น (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก.)

ภาควิชาวิจัยการศึกษา โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. หัวข้อที่ทำการวิจัย
2. ชื่อผู้ทำการวิจัย
3. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
5. สมมติฐานของการวิจัย
6. ขอบเขตของการวิจัย
7. ข้อตกลงเบื้องต้น
8. ข้อจำกัดของการวิจัย
9. คำจำกัดความของคำที่ใช้วิจัย
10. วิธีดำเนินการวิจัย
11. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ภาควิชาสัตตศึกษา โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย

1. ชื่อนิสิต เลขประจำตัว
2. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
3. หัวข้อ (ภาษาไทย)
4. หัวข้อ (ภาษาอังกฤษ)
5. ความสำคัญของเรื่องที่จะวิจัย (หลักการและเหตุผลที่แสดงว่าเรื่องนี้ควรทำวิจัย)
6. คำสำคัญ
7. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย
8. ขอบเขตของการวิจัย

9. วัตถุประสงค์ (ของการวิจัย)
10. วิธีการวิจัย
  - 10.1 ข้อมูลที่ต้องการ
  - 10.2 แหล่งข้อมูล
  - 10.3 วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล
  - 10.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (วิธีการจัดทำข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย)
11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (ให้ระบุทั้งผลที่ได้คือ OUTPUT และผลกระทบคือ INPUT)

(แบบเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาควิชาสารัตถศึกษา : อัดสำเนา)

ภาควิชาศิลปศึกษา ให้นิพนธ์เสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ โดยมีรูปแบบดังนี้

1. หัวข้อครบถ้วน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้
  - 1.1 ปัญหาและความสำคัญของปัญหาวิจัย
  - 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
  - 1.3 สมมติฐานการวิจัย
  - 1.4 ขอบเขตการวิจัย
  - 1.5 ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย (แล้วแต่ลักษณะของงานวิจัย)
  - 1.6 ความจำกัดของการวิจัย (แล้วแต่ลักษณะของงานวิจัย)
  - 1.7 ค่าจำกัดความเชิงปฏิบัติการ
  - 1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
  - 1.9 วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่
    - 1.9.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง
    - 1.9.2 เครื่องมือวิจัย และหรือ วิธีการสร้างเครื่องมือ แสดงขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือให้ชัดเจน
      - (1) เครื่องมือมาตรฐาน ควรมีการเรียบเรียงงานวิจัยที่ได้มีการนำเครื่องมือมาตรฐานนี้ไปใช้อย่างสมบูรณ์

- (2) เครื่องมือที่สร้างขึ้น ควรแสดงถึงแนวทฤษฎีและแนวความคิด ตลอดจนผลการวิจัย เพื่อแสดงถึงขั้นตอนการพัฒนาการสร้าง เครื่องมือนั้นอย่างชัดเจน

1.9.3 วิธีรวบรวมข้อมูล

1.9.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1.9.5 วิธีเสนอผลวิจัย

2. ปัญหาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

อธิบายว่าทำไมจึงต้องเลือกปัญหานี้มาทำวิจัย แสดงถึงความชัดเจนในการ ตีปัญหาที่จะทำการวิจัย เป็นการพิจารณาว่านิสัระบุปัญหาชัดเจนหรือไม่ และ ทำไมจึงเลือกปัญหาวิจัยนั้นมาทำการวิจัย โดยระบุ

2.1 เหตุผลแนวคิดของการวิจัย

2.2 การวิเคราะห์เชิงหลักการ

(รูปแบบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ภาควิชาศิลปศึกษา : อัดสำเนา)

แม้ว่าในแต่ละภาควิชาจะมีการกำหนดหัวข้อต่าง ๆ ในส่วนประกอบของโครงร่าง วิทยานิพนธ์แตกต่างกัน ถึงอย่างไรก็ตามโครงร่างวิทยานิพนธ์จะประกอบด้วยหัวข้อทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. หัวข้อที่ทำการวิจัย (The Title)
2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Significance of the Problems)
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purpose of the Study)
4. สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)
5. ขอบเขตของการวิจัย (Delimitation of the Study)
6. ข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption)
7. ข้อจำกัดของการวิจัย (Limitation of the study)
8. คำจำกัดความของคำที่ใช้วิจัย (Definition of Terms)
9. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Pcedure)
10. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย (Practical Application)

1.2 การเขียนหัวข้อต่าง ๆ ในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

หลักทั่วไปในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ช่วยให้ผู้วิจัยดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้เพื่อทุกคนจะมีความเข้าใจตรงกัน ค่าเนื้องานไปสู่จุดประสงค์เดียวกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ และเป็นเอกสารเสนอเพื่อพิจารณาขอค่าอนุมัติ (ทิสนา แซมณี, 2535) ซึ่งจรัส สุวรรณเวลา (2529) เสนอว่า แบบเสนอโครงการที่ดีควรมีรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับ คำนำหรือหลักการและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ตารางปฏิบัติงาน งบประมาณ เกี่ยวกับแนวทางการเขียนแต่ละหัวข้อนั้น จากการศึกษาจากเอกสาร บทความ หอจะสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ในแต่ละหัวข้อ ได้ดังนี้

หัวข้อเรื่องที่ท้าวิจัย จะต้องเป็นหัวข้อที่มีความใหม่ (Original) เป็นแนวคิดริเริ่มที่ยังไม่มีผู้ใดทำในแนวนั้นมาก่อน แต่เป็นหัวข้อที่มีผู้ทำในแนวนั้นมาแล้ว จะต้องดัดแปลงศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง มีขอบเขตการเปรียบเทียบที่กว้างกว่าและมีความพิเศษที่นอกเหนือจากแนวเดิม หัวข้อเรื่องควรมีความเฉพาะเจาะจงในสิ่งที่จะศึกษา ไม่ยาวเกินไป ควรสั้นกระชับรัด แต่สื่อความหมาย หัวข้อเรื่องต้องไม่กว้างเกินไป ใช้คำศัพท์ที่ง่ายต่อความเข้าใจ

คำนำหรือหลักการและความสำคัญของปัญหา ในการเขียนต้องเขียนให้ตรงประเด็น ชัดเจน เปิดเผยและย่อที่สุด โดยปกติมักจะเขียนให้มีความยาวประมาณ 5 หน้าหรือไม่เกิน 10 หน้า ในหัวข้อนี้เป็นการแถลงปัญหาที่จะให้เข้าใจถึงสาเหตุและความสำคัญของโครงการที่เสนอ จะต้องมีการศึกษารายงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่สำคัญและมีความสัมพันธ์โดยตรงต่องานที่จะทำ เพื่อจะได้ทราบว่างานวิจัยที่จะทำนั้นมีผู้อื่นทำแล้วหรือไม่ ถ้าผลงานที่ทำแล้วนั้นเชื่อถือได้และยังใช้ได้อยู่ จะได้ไม่ทำซ้ำซ้อน แต่ถ้ายังให้ความรู้ไม่เพียงพอหรือไม่สมบูรณ์หรือล้ำสมัย อาจทำซ้ำอีกได้โดยพิจารณาถึงข้อเสียของวิธีเดิม เพื่อนำมาปรับปรุงงานวิจัยที่เสนอให้รัดกุมขึ้น ส่วนนี้จะแสดงถึงความรอบรู้ของผู้เสนอ และแสดงถึงความพร้อมที่ผู้เสนอได้ศึกษางานมาพอสมควรแล้ว อีกทั้งจะเป็นเครื่องแสดงว่าสมมติฐานของโครงการวิจัยที่เสนอสมเหตุสมผลด้วยการเขียนถึงงานของคนอื่น ต้องมีชื่อเอกสารอ้างอิงพร้อมทั้งวิเคราะห์ส่วนที่เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากการแถลงปัญหาแล้ว ในส่วนนี้ยังต้องมีการแสดงความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นทฤษฎีหรือประสบการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าศึกษา ผู้เสนอจะต้องแสดงให้เห็นว่าตนเองเข้าใจปัญหาที่จะทำ

และสามารถแสดงคุณค่าและความต้องการในการที่จะทำการวิจัยอย่างมีเหตุผลที่เชื่อถือได้ ในส่วนนี้ สุธาณี ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534) เสนอแนะถึงการเขียนความสำคัญของปัญหาการวิจัยไว้ว่าควรจะต้องแสดงเหตุผลว่าทำไมโครงการวิจัยถึงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประชากรกลุ่มใด มีจำนวนหรืออัตราส่วนมากน้อยเพียงใดหรือข้อค้นพบดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาอะไรที่สำคัญในสังคมได้บ้าง ในเรื่องการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น วัตถุประสงค์ใหญ่เพื่อชี้ให้เห็นว่างานวิจัยในเรื่องนี้ได้ทำกันมาแล้วในด้านไหนบ้าง ใช้วิธีการศึกษาอย่างไร โครงการวิจัยนี้เพิ่มเติมความรู้ในส่วนใดของเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ เป็นจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ มีทั้งวัตถุประสงค์หลักและรอง อาจมีวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัยบอกให้ทราบถึงสิ่งที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ วัตถุประสงค์ทั่วไปจะแสดงถึงจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิด มักเขียนในแนวกว้าง การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหัวใจสำคัญของการเขียนรายงานเพราะเป็นการกำหนดทิศทาง เงื่อนไขและเรื่องราวโดยเฉพาะเจาะจงที่จะทำการวิจัย โดยเน้นถึงผลที่จะได้รับในเชิงปฏิบัติจริง

สมมติฐานการวิจัย สมมติฐานที่ตั้งควรมีทฤษฎีผลงานวิจัยหรืออย่างน้อยที่สุดก็เหตุผลจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง มาเป็นสิ่งที่สนับสนุนในการตั้งสมมติฐาน สมมติฐานมักจะตั้งขึ้นจากวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ ซึ่งงานวิจัยบางเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ มีหลักการเขียนดังนี้

- 1). เขียนเป็นข้อความให้เฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังทำการวิจัยและเป็นไปตามความมุ่งหมาย อย่าให้กว้างเกินไปหรือกล่าวไว้แต่เพียงลอย ๆ
- 2). เขียนสมมติฐานในเรื่องที่สามารถจะทดสอบได้ โดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมมาหรือในเรื่องที่คาดว่าจะรวบรวมข้อมูลมาได้
- 3). ควรเขียนในรูปของข้อความที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรที่นำมาศึกษา
- 4). ถ้าเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ควรแยกออกเป็นสมมติฐานย่อย ๆ ให้ทดสอบได้เป็นรายข้อและมีเหตุผลสนับสนุน
- 5). จะต้องเขียนโดยใช้ถ้อยคำให้ชัดเจน สั้น กระชับรัด และเข้าใจง่าย

ขอบเขตของการวิจัย เป็นการกำหนดขอบเขตเรื่องราวที่จะทำการวิจัยภายใน ปริมาณงานที่ผู้วิจัยต้องการ เป็นการกล่าวแยกสิ่งที่จะทำการวิจัยไว้โดยเฉพาะออกมาให้เห็นเด่นชัดจากเรื่องที่ปะปนกันอยู่กับเรื่องอื่น ๆ เป็นการขีดล้อมตัวปัญหาให้แคบเข้ามา โดยอาจจะมุ่งจุดสนใจไปอยู่ที่ตัวปัญหาในเรื่องเฉพาะอย่างที่เกิดขึ้น หรือเป็นการกำหนดตัวอย่างประชากร ตัวการและระดับความเชื่อถือได้ ให้อยู่ภายในอาณาเขตที่จะกระทำได้ ซึ่งควรกำหนดไว้ในแง่ของประชากรและตัวแปรที่ศึกษา จะทำให้สะดวกในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล การวางแผนล่วงหน้า สถานที่ ระยะเวลาและการประมาณการในงบประมาณ ที่สำคัญจะทำให้สามารถพิจารณาเรื่องความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง ความถูกต้องของวิธีการสุ่มตัวอย่างและภาพรวมในการเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อตกลงเบื้องต้น เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยถือว่าเป็นเช่นนั้น (assumed) โดยไม่ได้ทำการพิสูจน์หรือจัดกระทำใด ๆ ให้เป็นเช่นนั้น จึงควรต้องเน้นความสมเหตุสมผลที่จะทำให้ผู้พิจารณาผลงานวิจัยยอมรับได้ว่าเป็นเช่นนั้น การเขียนควรเขียนเฉพาะส่วนที่สำคัญซึ่งจะชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาบางประการที่เป็นความจริง เป็นพื้นฐานความเชื่อถือเบื้องต้นและเป็นที่ยอมรับกัน โดยไม่ต้องพิสูจน์ แต่บางครั้งก็ต้องการหลักฐานยืนยันจากแหล่งที่เชื่อถือได้

ข้อจำกัดของการวิจัย หรือบางครั้งอาจเรียกว่า ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย ซึ่งหมายถึงบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญโดยจงใจ โดยเหตุสุดวิสัยหรือเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่เดิมแล้วโดยธรรมชาติ เป็นลักษณะของจุดอ่อนที่ทำให้งานวิจัยไม่ดีเท่าที่ควร แต่มีความจำเป็นที่ทำให้ต้องยอมรับ เช่น ความคลาดเคลื่อนอันเกิดจากเครื่องมือหรือจากการวัดสอบ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะบังคับควบคุม จัดหา หรือนำไปใช้ในสภาพการณ์อื่น ๆ ได้

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย หัวข้อนี้บางทีใช้ชื่อว่า คำนิยามศัพท์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในด้านการสื่อความหมายที่ตรงกันระหว่าง ผู้วิจัยกับผู้อ่านรายงานวิจัย หรือผู้พิจารณาโครงการเสนอวิจัย โดยเฉพาะคำที่มีหลายความหมาย คำที่มีความหมายไม่กระจ่างชัดเจนคลุมเครือ คำศัพท์ทางวิชาการ คำศัพท์ที่ใช้มีความหมายเฉพาะแห่งหรือคำต่างไปจากคำธรรมดาที่ใช้กันอยู่ทั่วไปและคำศัพท์เหล่านั้นเป็นคำสำคัญซึ่งระบุเรื่องราวที่ทำการวิจัยและใช้ในความหมายนั้น ๆ ไปจนตลอดรายงานการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณและแสดงขั้นตอนการทำงานรวมทั้งวิธีการที่ละเอียด เช่น ถ้าจะมีการใช้ตัวอย่างก็ต้องบอกจำนวน

วิธีการคัดเลือก ตลอดจนวิธีจัดกลุ่มในการศึกษา ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร ในกรณีที่ต้องใช้เครื่องมือก็ระบุชนิดด้วย ถ้าต้องสร้างเครื่องมือขึ้น เช่น แบบสำรวจ ควรแสดงไว้ในโครงการด้วย หรือถ้าจะสร้างขึ้นก็บอกขั้นตอนและวิธีสร้างไว้ด้วย ถ้าวิธีการดำเนินงานนี้ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้องตามหลักวิชา ย่อมแสดงถึงความไม่สำเร็จหรือความไม่มีคุณค่าของผลงานที่จะได้ องค์ประกอบในการเขียนวิธีการดำเนินการวิจัยทั่ว ๆ ไป ควรมีดังนี้

1. การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย/การออกแบบการวิจัย
2. การนิยามประชากรและการกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. การกำหนด/พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยนั้นเป็นส่วนที่ทำให้ผู้พิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ จะได้พิจารณาว่าสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการรู้วัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนสมมติฐานที่ตั้งขึ้นนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการอย่างไรในการทดสอบสมมติฐานหรือในการที่จะได้มาซึ่งคำตอบ หรือข้อสรุปที่เชื่อถือได้และถูกต้องตรงประเด็นกับสิ่งที่ต้องการรู้ ซึ่งควรเขียนรายละเอียด 2 หัวข้อ คือ

1. การรวบรวมข้อมูล มีวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างไร จะใช้วิธีการศึกษาจากประชากรหรือสุ่มตัวอย่างบางส่วน วิธีสุ่มจะทำอย่างไร จำนวนตัวอย่างเท่าไร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ จะใช้เครื่องมืออะไร มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออย่างไร การติดต่อในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร

2. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการแสดงให้เห็นว่า การที่จะทดสอบสมมติฐานหรือหาคำตอบจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น ผู้วิจัยจะดำเนินการอย่างไร หรือจะออกแบบในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร หรือจำเป็นต้องใช้วิธีการทางสถิติ จะใช้สถิติอะไรในการวิเคราะห์ ผู้พิจารณาโครงการจะดูความถูกต้องเหมาะสมในส่วนนี้เช่นกัน สำหรับผู้เริ่มทำวิจัยใหม่ ควรได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เพราะเป็นส่วนสำคัญที่จะไปสู่การสรุปข้อค้นพบของการวิจัย

ตารางปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาของแต่ละส่วนไว้ด้วย ตารางปฏิบัติงานนี้ นอกจากจะทำให้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนที่คิดไว้อย่างไม่สับสนแล้ว ยังกระตุ้นให้ทำงานเสร็จทันเวลา และให้ความมั่นใจในความสำเร็จของงาน แก่ผู้พิจารณาทุนด้วย

งบประมาณ เป็นแผนการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีแผนการเงินที่ดีย่อมช่วยให้ผู้วิจัยทำงานได้ตรงตามเป้าหมาย ลดอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในเรื่องของการบริหารโครงการ สำหรับผู้พิจารณาทุนจะได้ทราบว่า การใช้จ่ายเงินสำหรับโครงการวิจัยนั้น สมเหตุสมผลเพียงใด และเมื่อพิจารณาจากแผนงาน วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโครงการและผลที่ได้รับ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วจะคุ้มกับงบประมาณที่จะใช้จ่ายไปหรือไม่

ด้านความยาวของโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ จากการศึกษาของ Nadson (1983) พบว่านักศึกษาระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์เฉลี่ย 12-32 หน้ากระดาษพิมพ์ (8 X 11 นิ้ว) ในด้านความยาวนั้นจึงไม่มีการเน้น ต้องแล้วแต่ความชัดเจนของหัวข้อต่าง ๆ สำหรับนิสิตบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทในแต่ละภาควิชาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์มีความยาว 17-120 หน้า ในด้านกระดาษพิมพ์ไม่มีระเบียบกำหนดไว้ตายตัว ในภาควิชาต่าง ๆ จึงเขียนโครงการเสนอโดยใช้กระดาษพิมพ์ขนาดต่างกัน เช่น ในภาควิชาวิจัยการศึกษาใช้กระดาษพิมพ์ขนาด 8 X 14 นิ้ว ภาควิชาบริหารการศึกษา, ภาควิชาสังคมศึกษา, ภาควิชาศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่จะใช้กระดาษพิมพ์ขนาด 8 X 11 นิ้ว ในด้านขนาดของกระดาษนั้นจึงไม่เน้นเช่นกัน

1.3 แนวทางและขั้นตอนในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (บ.18)

เนื่องจากในการพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์นั้น คณะกรรมการพิจารณาหรือผู้อนุมัติคือบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งในการพิจารณานั้นต้องมีแบบแผนของการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ นิสิตจึงจำเป็นต้องทำอย่างอื่นที่ควรจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจแบบแผนของการเขียนนั้น เพื่อจัดทำโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของบัณฑิตวิทยาลัย

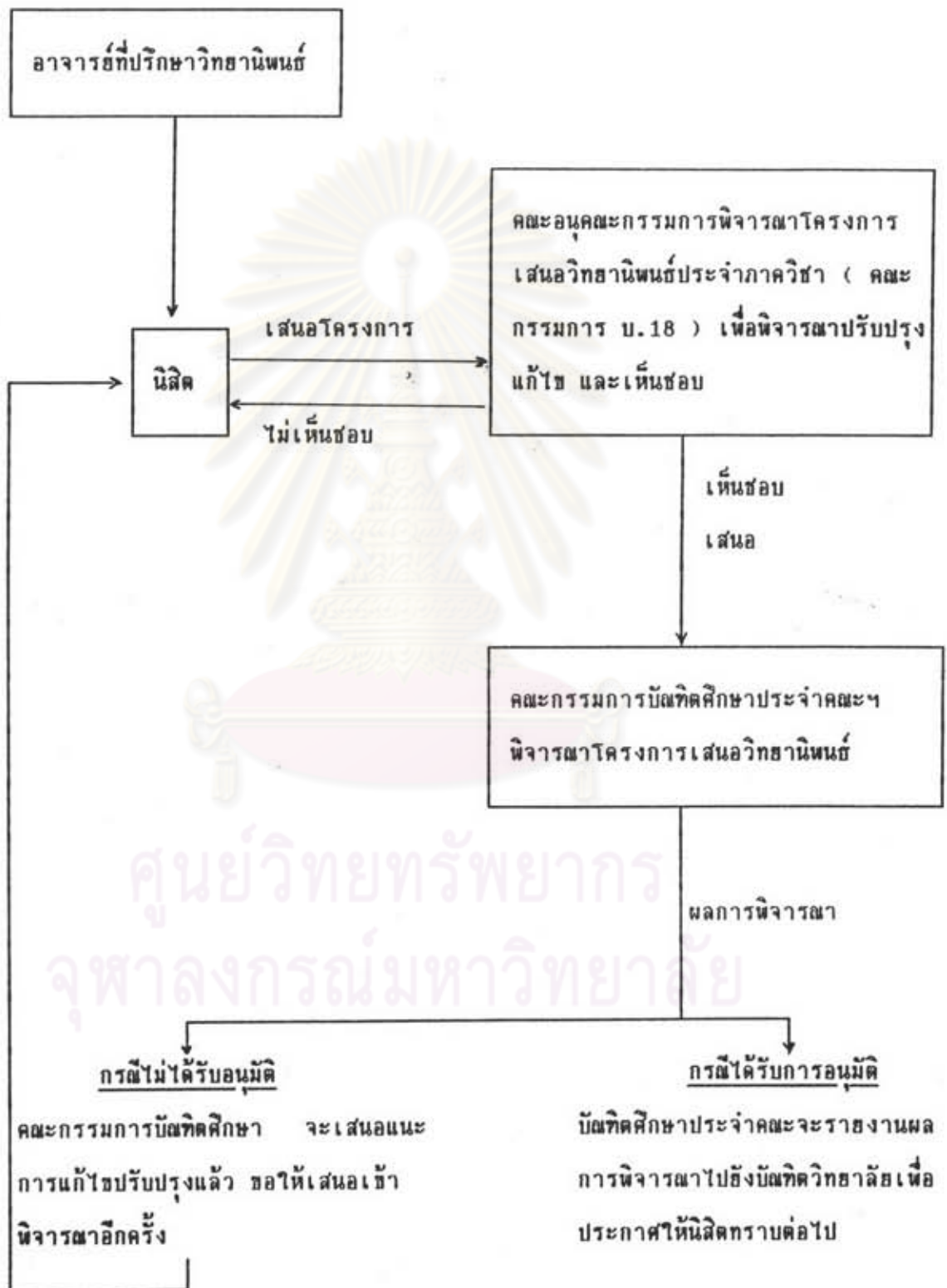
คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา (2536) ได้ให้ข้อเสนอแนะและตัวอย่างในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางแก่นิสิตที่จะเขียนโครงการไว้ว่า เน้นความตรงสาขา ความถูกต้องเหมาะสมของทฤษฎีและแนวคิด (Terminology) และความเหมาะสมของตัวแปรที่ศึกษากับวิธีการศึกษา

ตารางที่ 6 แสดงตัวอย่างการเสนอแนะการพัฒนาด้านวิธีการศึกษามีดังนี้

ลักษณะหัวข้อ	วิธีการวิจัยโดยเฉพาะด้านการจัดเก็บข้อมูล
"การสำรวจ/ความคิดเห็น....."	ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูล เน้นการสอบถามความคิดเห็น และการสัมภาษณ์
"การศึกษาสภาพ ปัญหา หรือ ความต้องการ....."	<p>ควรใช้วิธีศึกษาภาคสนามและการศึกษาสำรวจ โดย จัดเก็บข้อมูลอย่างน้อยจาก 3 แบบ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สังเกตการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ 2) สืบค้นข้อมูลทุติยภูมิ อันเป็นร่องรอยของการ ปฏิบัติงาน หรือการปรากฏของปัญหา 3) สอบถามความคิดเห็น <p>แล้วนำข้อมูลจาก 3 แหล่ง มาวิเคราะห์สอบทานกัน เพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องของข้อสรุป</p>
"การวิเคราะห์....."	ควรมีกรอบการวิเคราะห์ ที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและรองรับด้วยทฤษฎีที่สำคัญของสาขา
"การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน พฤติกรรม ด้าน... ของ..."	<p>ควรเน้นการศึกษาภาคสนาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสังเกตพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม 2. การสัมภาษณ์กลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 3. การสอบถามกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 4. ข้อมูลทุติยภูมิ อันเป็นร่องรอยของการปฏิบัติงาน และการดำเนินการ <p>แล้วนำข้อมูลทั้ง 4 แหล่งมาวิเคราะห์ สอบทานกัน เพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องของข้อสรุป</p>

ลักษณะหัวข้อ	วิธีการวิจัยโดยเฉพาะด้านการจัดเก็บข้อมูล
"ผล การจัดนวัตกรรม (X) ที่มีต่อ ตัวแปรตาม (Y) ของประชากร กลุ่ม....."	ควรใช้วิจัยเชิงทดลองที่มี การจัดตัวอย่างเข้ากลุ่ม ทดลองแบบสุ่ม (Random Assignment) และมี การควบคุม (Control Group) และนิยามปฏิบัติ การของผล (Effects) ควรเป็น Effect = $U_T - U_C$ (ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองลบค่าเฉลี่ยของ กลุ่มควบคุม)
"การพัฒนานวัตกรรม X" หรือ "การพัฒนารูปแบบ X"	<p>ควรมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุกรอบทฤษฎีในการสร้างนวัตกรรม X ที่ส่งผล ต่อผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ Y (Outcome) 2. สร้างนวัตกรรม X และเครื่องมือวัดตัวแปรตาม Y 3. ศึกษาคุณภาพของนวัตกรรม X และเครื่องมือวัด Y ทั้งในเชิง <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Logical (วิเคราะห์เหตุผล ความเหมาะสม โดย ผู้เชี่ยวชาญ) 3.2 Empirical (ศึกษานำร่อง) 4. ทดลองใช้ X จัดเก็บข้อมูลแล้ววิเคราะห์ เพื่อพิสูจน์ ว่าการใช้ X ส่งผลต่อ Y จริงหรือไม่ (ศึกษาผล เชิงประจักษ์) 5. ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอนวัตกรรม X ที่มีแนวโน้ม ทั้งในเชิงเหตุผล หลักทฤษฎี และข้อมูลเชิงประจักษ์ ว่าสามารถพัฒนา Y ได้เป็นอย่างดี

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ของบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์นั้น นิสิตต้องเริ่มจากการมีหัวข้อวิทยานิพนธ์ก่อน แผนกมาตรฐานการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย (2534) ได้กำหนดแนวทางในการจัดหาหัวข้อวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการจัดภาควิชาอาจดำเนินการได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. นิสิตเป็นผู้จัดหาหัวข้อวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาเอง โดยที่อาจารย์ท่านนั้นรับเป็นอาจารย์ปรึกษาได้ แล้วเสนอภาควิชาพิจารณาความเหมาะสมต่อไป

2. นิสิตเป็นผู้จัดหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่ตนเองสนใจ และเสนอไปยังภาควิชาเพื่อให้ภาควิชาพิจารณาและจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่เหมาะสมให้กับนิสิต

3. ภาควิชาจะตีประกาศให้นิสิตทราบว่ามีแนวทางภาควิชาที่มีแนวทางทำวิจัยในสาขาใดบ้าง พร้อมทั้งรายชื่ออาจารย์ที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละสาขา นิสิตจะเลือกสาขาที่สนใจและติดต่ออาจารย์เพื่อขอรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพิจารณาหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมต่อไป

4. ภาควิชาจัดหาหัวข้อวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตีประกาศให้นิสิตทราบ นิสิตอาจเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่สนใจ และติดต่อขอคำปรึกษาในการดำเนินการยื่นคําไปจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหัวข้อนั้น

ในด้านการปฏิบัติงานทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำแก่นิสิตในเรื่อง การวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ หาแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัย การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ในด้านการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (บ.18) นั้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษในหัวข้อ วัตถุประสงค์ แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้ ในเรื่องการนัดหมายระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิต ได้เสนอไว้ว่า เมื่ออาจารย์ท่านใดรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนิสิตผู้ใดแล้ว ควรคำนึงถึงเวลาที่จะให้แก่นิสิตด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนิสิตควรจะต้องพบกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่อาจารย์จะได้ให้คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่นิสิตประสบปัญหาและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ในด้านการนัดหมายอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรให้เวลานิสิตอย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์หรือตามความจำเป็นในการที่จะปรึกษางานวิทยานิพนธ์หรือรายงานความก้าวหน้าในการทำวิจัย และพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอน

1.4 แนวทางการพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (บ.18)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา (2536) ได้ให้แนวทางการพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ไปยังภาควิชาและอาจารย์บัณฑิตศึกษา ทั้งนี้รวมถึงนิสิตซึ่งเป็นผู้เสนอโครงการจะได้ทราบแนวทางในการพิจารณาให้ชัดเจนขึ้น

หลักการ คือ ภาควิชาเป็นหน่วยวิชาการที่สำคัญที่จะรับผิดชอบดูแลคุณภาพของโครงการวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษา

ตามหลักการนี้บทบาทของคณะกรรมการ บ.18 ของภาควิชา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา และสำนักงานบัณฑิตศึกษา ควรมีดังนี้

1.4.1 คณะกรรมการพิจารณา บ.18 ของภาควิชา โครงการที่ผ่านการพิจารณาต้องเป็นโครงการวิจัยที่มีคุณภาพตามมาตรฐานและนโยบายวิจัยของภาควิชา คือ เป็นเรื่องที่มีมุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อ (ก) ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือ (ข) แก้ปัญหาที่สำคัญในทางปฏิบัติ ด้วยวิธีการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับได้ของสาขาวิชาและภาควิชา

ประเด็นที่ควรผ่านการพิจารณาจากภาควิชาแล้ว คือ

1). ปัญหาการวิจัยตรงสาขาวิชาที่นิสิตสังกัด
2). คำถามวิจัย และตัวแปร ที่ศึกษามีความสำคัญในเชิงวิชาการ หรือ มีความสำคัญจำเป็นในเชิงปฏิบัติ

3). วิธีการวิจัยเหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปรที่มุ่งศึกษา (วิธีการวัดตัวแปร/การจัดเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ (เหมาะสมและมีคุณภาพ)

4). ความใหม่ของการวิจัยโครงการวิทยานิพนธ์ที่ผ่านการพิจารณา ควรมีความชัดเจนว่าจะมีความใหม่หรือนวภาพในด้านใดบ้าง เช่น

- 4.1 ตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร
- 4.2 กรอบทฤษฎีพื้นฐานของการศึกษาตัวแปร
- 4.3 วิธีการศึกษา
- 4.4 ประชากร
- 4.5 บริบท

4.6 เวลา/ชุด

4.7 อื่น ๆ

5). ความสัมพันธ์สอดคล้องอย่างสมเหตุสมผลระหว่างส่วนต่าง ๆ

ในโครงการ

5.1 แนวคิด / ทฤษฎี วัตถุประสงค์ สมมติฐาน

ชื่อเรื่อง ประโยชน์

5.2 ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ คำสำคัญ

5.3 ชื่อภาษาไทย ชื่อภาษาอังกฤษ

6). ความถูกต้องของภาษา คำศัพท์ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ตลอดจนความถูกต้องในรูปแบบการพิมพ์ และการนำเสนอตามกติกาต่าง ๆ ของแบบฟอร์ม บ.18

7). ความเหมาะสมของอาจารย์ที่ปรึกษาและที่ปรึกษาร่วม ความรู้
ความสามารถพื้นฐานของนิสิต ในการที่จะดำเนินการและแนะนำให้โครงการประสบความสำเร็จ

1.4.2 คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา พิจารณาต่อจากคณะกรรมการ

บ.18 ของภาควิชา ดังนี้

1). ความตรงในสาขาวิชาและไม่ซ้ำซ้อนระหว่าง

สาขาวิชา

2). ความเป็นสากลของวิชาเฉพาะ (Technical

terms) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3). การให้ความช่วยเหลือระหว่างสาขาวิชา/ภาควิชา
และคณะ/ทั้งในลักษณะของข้อแนะนำโครงการร่วมระหว่างภาควิชาและโครงการช่วยเหลือจากคณะ
เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สาขาวิชาและความเป็นปึกแผ่นขององค์ความรู้ของแต่ละสาขาวิชา ภาค
วิชา และของคณะครุศาสตร์โดยภาพรวม

1.4.3 สำนักงานบัณฑิตศึกษา มีหน้าที่สนับสนุน ดังนี้

- 1). จัดแบบฟอร์มสำหรับพิจารณาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์
- 2). ตรวจสอบหัวข้อเรื่องภาษาไทย
- 3). จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเสนอวิทยานิพนธ์
- 4). ติดตามผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการเสนอ

วิทยานิพนธ์ของภาควิชา

5). ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (บ.18) โดยให้ความร่วมมือในการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการศึกษา เพื่อการจัดสัมมนาเฉพาะเรื่อง และเฉพาะสาขาวิชา ตามความต้องการของภาควิชา ฯลฯ

สรุปได้ว่าภาควิชาและคณะกรรมการพิจารณา บ.18 ของภาควิชาเป็นผู้ที่บริหารและจัดการให้นิสิตเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยอาจแจ้งให้ทราบโดยการประชุม หรือประกาศ หรืออาจใช้เอกสารต่าง ๆ ฯลฯ การที่นิสิตจะสามารถพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ที่สำคัญที่สุดก็คือ นิสิต การบริหารของภาควิชา ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการภาควิชา และระเบียบของภาควิชาที่เสนอไปยังบัณฑิตวิทยาลัย เพราะบัณฑิตวิทยาลัยจะเป็นผู้อนุมัติในขั้นตอนสุดท้าย และขั้นตอนดังกล่าวต้องเสนอภายในแผนของกรอบของเวลาที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์นั้น ในระเบียบว่าด้วยการศึกษาระดับมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2535 กำหนดว่านิสิตต้องผ่านการอนุมัติโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ภายใน 2 ปีการศึกษา มิฉะนั้นจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

3. ปัจจัยที่มีผลในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

ในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิต สิ่งจำเป็นที่นิสิตต้องคำนึงถึง คือ ระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยจะมีความแตกต่างกันในด้านวิธีการศึกษาของแต่ละศาสตร์ เปรียบเสมือนกฎข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นิสิตจึงจำเป็นต้องคำนึงถึง ซึ่งนอกจากระเบียบของมหาวิทยาลัยแล้ว การที่นิสิตจะสามารถพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จหรือไม่ขึ้น ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิต มีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ที่ส่งเสริม สนับสนุนและส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น

3.1 ปัจจัยที่สนับสนุนในการได้โครงการเสนอวิทยานิพนธ์

3.1.1 ผู้วิจัย จากการวิเคราะห์ตัวประกอบของนักวิจัยทางการศึกษา ของจาริก อัจฉารินทร์ (2529) พบว่า นักวิจัยควรมีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัย ทักษะคิดเชิงวิทยาศาสตร์และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ความสามารถในการเลือกและพัฒนา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการดำเนินการวิจัย ความสามารถในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ และความสามารถในการเลือกแบบวิจัย

สมาคมวิจัยของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญ ๆ ของนักวิจัยผู้ประสบความสำเร็จในงานวิจัย ซึ่งมักจะมีบุคลิกภาพและความสามารถดังนี้ (ทองหล่อ วิภาวิน, 2522)

ในด้านอารมณ์ (Emotion-drive) ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการวิจัยนั้น มักมีแรงขับทางอารมณ์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ เป็นบุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอและมีความสุข เพลิดเพลินต่อการทำงาน คิดค้น สร้างสรรค์ของใหม่ มีความสุขภายในอันเกิดจากผลงานของตนเอง และมีความมุ่งมั่นหวังในความสำเร็จมาก

ในด้านความรู้ (Knowledge) จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการค้นหา เลือก และใช้ผลงานการวิจัยของคนอื่นได้อย่างดีและรวดเร็ว มีความรู้และทักษะในการใช้แบบแผน การวิจัย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะในการใช้หลักตรรกวิทยาในการแก้ปัญหา การใช้ เครื่องมือการวิจัยประเภทต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติวิเคราะห์ และสามารถหมวดความคิดให้เป็นข้อยุติ แล้วนำไปใช้อ้างอิงได้อย่างกว้างขวาง สามารถวิพากษ์ วิจารณ์และคาดคะเนได้ดี มีระบบในการทำงาน สามารถจัดหมวดหมู่ของความคิด เขียน รายงานการวิจัยได้ดี

ในด้านความสามารถในการตัดสินใจ (Decision) ต้องเป็นคนกล้าคิด อดทนมี วิริยะ อดสาหัส ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นคนอื่น เป็นคนถ่อมตน รอบคอบ สุภาพต่อคนทั่วไป ไม่ใช้อารมณ์ต่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาที่รอบคอบและเรียบร้อยในการตัดสินใจทุก ๆ อย่าง

สำหรับวิธีการทำงาน นักวิจัยควรมีวิธีการทำงานด้วยความเอาใจใส่ ตรงต่อ เวลา ปรับปรุงวิธีการทำงานให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ รักที่จะค้นคว้าหาความรู้ ขยันขันแข็ง รู้จักศึกษาค้นคว้า และแก้ปัญหาตามหลักของวิธีวิจัย

Mark Easterby-Smith, Richard Thorpe and Andy Lowe กล่าวว่า งานวิจัยจะประสบผลสำเร็จได้ต้องกระทำ ดังนี้

1. แรงจูงใจ ผู้ทำวิจัยต้องมีความต้องการประสบผลสำเร็จ ออยากเห็นผลงานของตนเอง
2. การสนับสนุน ต้องได้รับการสนับสนุนที่ดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา การเงิน กำลังใจ
3. รูปแบบและความคิดสร้างสรรค์ มีอยู่ในตัวนิสิตเอง
4. คุณภาพส่วนบุคคล มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ
5. รู้จักตนเอง ประเมินความสามารถและความชำนาญของตนเองได้
6. เริ่มลงมือทำ ลงมือปฏิบัติ

ในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์นั้น นิสิตจึงควรมีความสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพื่อสามารถใช้ทักษะที่มีอยู่ในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ได้

เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนนั้น มีอยู่หลายตัวแปร ตัวแปรสถานภาพส่วนตัวก็เป็นหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ ตัวนั้นได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ เช่น

สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522) พบว่า อายุของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต และผลการศึกษาที่ใช้ในการสมัครมีความสัมพันธ์กับระดับคะแนนเฉลี่ยเมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2514) พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษากับอายุมีความสัมพันธ์ทางลบ แสดงว่านักศึกษาอายุน้อยจะได้คะแนนสูง สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ (2520) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3 ลักษณะ คือ สำเร็จตามกำหนดเวลา หลังกำหนดเวลาและการออกกลางคันหรือไม่สำเร็จการศึกษา พบว่าอายุและคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาบางคณะ จากผลการวิจัยดังกล่าว ตัวแปรเรื่องอายุมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิต

นันทนา รัตนอาภา (2525) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษา ตามกำหนดเวลาและหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ลักษณะการมาศึกษาในระดับปริญญาโท มีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นิสิตกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาส่วนใหญ่มาศึกษาโดยลา ศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาหลัง กำหนดเวลาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มาศึกษาในขณะที่ยังทำงานประจำอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อจน สำเร็จการศึกษา หรือลา มาศึกษาเฉพาะเนื้อหาวิชาครบหมดแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการ ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และศิริชัย กาญจนวาสี (2523) พบว่านิสิตที่สามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จและสำเร็จการศึกษาได้ทันเวลานั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 73 ไม่ได้ทำงานเลย ในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่ทำงานประจำ ไปพร้อม ๆ กับการทำวิทยานิพนธ์

3.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Hesis (1970)อ้างถึงใน รมั ไทร กล้าสุนทร (2533) กล่าวถึงความสำเร็จใน การทำวิทยานิพนธ์ ขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่ปรึกษาต้องสามารถทำงานร่วมกันได้ อาจารย์ที่ปรึกษา ต้องเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำ และมีเวลาให้กับนิสิต

จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันของจินตนา มาพวง (2520) และจรีสา สิงคณิกา (2520) พบว่า ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านความ สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต กล่าวคือ อาจารย์ต้องให้ความเป็นกันเองกับนิสิต มีทัศนคติ ที่ดีต่อนิสิต ส่งเสริมและยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับ อ่ำไพ สุจริตกุล (2523) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตบัณฑิตศึกษากับอาจารย์โดยการให้คำแนะนำปรึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ระหว่างนิสิตนักศึกษา กับ อาจารย์ จะช่วยเพิ่มพูนคุณภาพของนักศึกษาในด้านความคิด ความเป็นอิสระทางวิชาการ ตลอดจนความมั่นใจในภูมิปัญญาของตนเองและจะเป็นพลังส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ แก่นักศึกษาในการก้าวขึ้นเป็นนักวิชาการชั้นสูง

จะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญต่อการผลิตในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์มาก ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยได้จัดทำคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะภารกิจทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. การวางแผนทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนิสิตควรร่วมมือกันในการวางแผนงานการทำวิทยานิพนธ์ กำหนดระยะเวลาในการทำงาน
2. หาแหล่งเงินทุนอุดหนุนงานวิจัยหรือค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรให้คำแนะนำแก่นิสิต
3. การเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (บ.18) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการตรวจสอบ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ การเขียน
4. การหาข้อมูลเบื้องต้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรให้คำแนะนำแหล่งค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเช่น รายชื่อหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง
5. การให้เวลาแก่นิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้เวลาแก่นิสิตอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์หรือตามความจำเป็นในการที่จะปรึกษางานวิทยานิพนธ์

(แผนกมาตรฐานการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, 2534)

ฉะนั้นถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนิสิตมีความพร้อม ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวสามารถพัฒนาโครงการวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ

3.2 อุปสรรคในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

ในด้านอุปสรรคในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์นั้น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534) เน้นไปที่การตัดสินใจของผู้ทำวิจัย ในด้านความสนใจ ผู้วิจัยทำโครงการโดยไม่มี ความสนใจอย่างแท้จริง อาจจะทำด้วยเหตุผลอื่น เช่น หาหัวข้ออื่นยังไม่ได้ มีคนชวนให้ทำ มีเงินค่าตอบแทน หรืออยากได้ผลงานทางวิชาการ ซึ่งอาจจะมีผลต่อความสำเร็จในโครงการที่ทำ ร่มไทร กล้าสุนทร (2533) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ว่า นิสิตที่เรียนจบวิชาที่ยังคับตามหลักสูตรแล้วรีบกลับไปทำงาน (ในกรณีที่นักศึกษานั้นลามาศึกษาต่อ) โดยหวังว่าระหว่างทำงานไปจะทำวิทยานิพนธ์ไปด้วย แต่เมื่อกลับไปจะมีงานประจำเพิ่มขึ้น ภาระทางครอบครัวมากขึ้น ประกอบกับบรรยากาศของการทำงานห่างไกลจากแวดวงทางวิชาการ ทำให้มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยลง

สุภาพรณ โศตรจรัส (2524) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏว่าปัญหาที่ควรแก่การสนใจเป็นอันดับแรก คือ ปัญหาด้านการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิต (89%) เห็นว่าคนมีพื้นความรู้ไม่ดีในบางวิชา ไม่ได้ใช้เวลาคุุหนังสือหรือค้นคว้าเพียงพอ เสียสมาธิง่าย ไม่เคยวางแผนการเรียนหรือการทำงานใด ๆ ล่วงหน้า

นันทนา รัตนอาภา (2525) ศึกษาพบว่า นิสิตกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลา มีปัญหาส่วนตัวมากกว่ากลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาอย่างมีนัยสำคัญ ในหมวดการปรับตัวด้านการเรียน

สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2523) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะและระดับปัญหาของบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ที่สอบเข้าเรียนต่อในระดับบัณฑิตศึกษาพบว่า ในทัศนะของคณาจารย์บัณฑิตศึกษามีความเห็นว่า นิสิตมีพื้นความรู้ทางวิชาการไม่ดี ขาดทักษะในการใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ไม่มีเวลาและสมาธิ

3.2.1 อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับงาน

ความเบี่ยงเบนทางอารมณ์สามารถส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ความสามารถของบุคคล (Bandura, 1986a) อารมณ์และความรู้สึกจึงมีผลต่อการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

คนที่มีความวิตกกังวลสูง และที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ มีความแตกต่างกันในสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับ จะมีปฏิกริยาโต้ตอบและตีความหมายสิ่งแวดล้อมตามความรู้สึกนึกคิดของตนนำเข้ามาเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งอาจจะถูกต้องตามความเป็นจริง หรือไม่ถูกต้องก็ได้ การไม่รู้จักตนเองตามความเป็นจริงหรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่ถูกต้อง มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เช่น จากการให้บริการให้คำปรึกษาที่ศูนย์แนะแนวภาคจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่างปีการศึกษา 2517-2519 (สุภาพรณ โศตรจรัส 2524) พบว่า นิสิตที่มาใช้บริการให้คำปรึกษาร้อยละ 41.38 มีปัญหาส่วนตัวและสังคม ได้แก่ มีปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง วิตกกังวล ตั้งความหวังไว้สูงเกินกว่าความสามารถที่แท้จริงรวมถึงการไม่มีเพื่อน

ข้อบ่งชี้เด่นชัด และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา การปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของ สุภาพรรณ โศตรจรัสยังพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 86 ถึงวลเกี่ยวกับการสอบ และร้อยละ 76 กลัวความล้มเหลวและกลัวสอบตก

ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการความสำเร็จ ความกลัวสอบตกและกลัวความล้มเหลว เหล่านี้ล้วนเกิดจากอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทั้งสิ้น นันทนา รัตนอาภา (2525) ได้ศึกษาพบว่า นิสิตที่สำเร็จหลังกำหนดเวลา มักจะมีปัญหาส่วนตัวในหมวดปัญหาด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมากกว่านิสิตที่สำเร็จตามกำหนดเวลา Rogers, (1972) กล่าวว่า ความวิตกกังวล หมายถึงภาวะไม่สมดุลทางจิตใจ ได้แก่ ความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ หวาดหวั่น ไม่แน่ใจ ไม่ได้เกิดจากเหตุการณ์โดยตรง แต่เกิดจากการรับรู้ของบุคคล หากบุคคลรับรู้ความกดดันมากก็มีความวิตกกังวลได้ง่ายกว่าบุคคลที่รับรู้ความกดดันน้อย ในด้านระดับความวิตกกังวล Peplau cited by Stuart and Sundeen (1979) เสนอว่าคนที่มีความวิตกกังวลเล็กน้อยซึ่งเกิดจากการดำรงชีวิตประจำวัน จะทำให้บุคคลตื่นตัว มีการรับรู้กว้างขึ้น มีความสามารถในการเรียนรู้และแก้ปัญหาดีขึ้น รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ในตัวบุคคล ถ้าบุคคลมีความวิตกกังวลระดับปานกลาง เป็นระดับที่ทำให้บุคคลสนใจต่อความกังวลใจต่อความกังวลใจที่เกิดขึ้นทันที การรับรู้จะแคบลง บุคคลจะเลือกสนใจเฉพาะบางส่วนของสภาพการณ์ ความสามารถในการเรียนรู้ลดลง อาจมีอาการทางร่างกาย เช่น หายใจเข้าออกแรง มีความรู้สึกปั่นป่วนในกระเพาะอาหาร หรือปวดศีรษะ เป็นต้น ถ้าบุคคลมีความวิตกกังวลระดับรุนแรง บุคคลจะสูญเสียการควบคุมตนเอง บุคลิกภาพและความคิดจะผิดปกติ ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นและการเรียนรู้จะเสียไป

ความเหนื่อยหน่าย (Burnout) เป็นผลที่เกิดจากภาวะความกดดันทางอารมณ์อย่างซ้ำซาก จากการเกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นเวลานาน มีผลมาจากที่บุคคลไม่สามารถขจัดความวิตกกังวลหรือลดความเครียดจากการทำงานได้ ผู้ที่เกิดความเหนื่อยหน่ายจะมีอาการอ่อนเพลียทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เกิดความรู้สึกที่ช่วยตนเองไม่ได้ หมดหวังขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นในการทำงานและในการดำเนินชีวิต โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยจากตัวบุคคลและปัจจัยจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน คือ (Yee, 1981)

1. ปัจจัยจากตัวบุคคล

ด้านบุคลิกภาพ บุคคลที่ไม่ออกทนต่อข้อผิดพลาดหรือการถูกตำหนิ ไม่

สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เป็นบุคคลที่ชอบทำอะไรอย่างเร่งรีบ ชอบฟังพหูอื่น เมื่อไม่ได้รับในสิ่งที่คาดหวังไว้ จะเกิดการสะสมความเครียดมากขึ้นจนกลายเป็นความเหนื่อยหน่าย

ความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง บุคคลที่เกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายมักเป็นบุคคลที่คาดหวังสูง หรือมีความต้องการการยอมรับ

ขาดการเตรียมความพร้อมในการทำงาน บุคคลที่เริ่มทำงานใหม่ และไม่มีการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้หรือทักษะของงาน เมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่งจึงอาจเกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายได้

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อความเหนื่อยหน่าย Hunnicut and Macmillan, 1983 ; Savichi and Cooley ,1987 เสนอว่าปัจจัยที่มีผลให้เกิดความเหนื่อยหน่ายได้แก่ การมุ่งงานมากเกินไป ถูกควบคุมจากกฎเกณฑ์หรือจากบุคคลโดยเคร่งครัด

ความวิตกกังวลและความเหนื่อยหน่ายนี้จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่ง Goldberger (1982) พบว่า ความวิตกกังวลมีผลต่อร่างกายด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านชีวเคมี มีผลต่อสมองและต่อมไร้ท่อซึ่งควบคุมศูนย์กลางของอารมณ์และระบบประสาทอัตโนมัติทุกกระชั้น ส่งกระแสไปที่ส่วนกลาง กระเพาะอาหารถูกกระตุ้นให้มีการรับน้ำย่อยมากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ นอกจากนี้ยังพบว่า เม็ดเลือดขาวที่ทำหน้าที่ต้านทานโรคลดลง ระดับไขมันในเลือดสูงและเลือดแข็งตัวเร็ว

2. ด้านสรีรวิทยา จะมีอาการแสดงออกทางร่างกายเช่น ม่านตาขยาย ริมฝีปากแห้ง เหงื่อออกมาก ปัสสาวะบ่อย ตัวสั่น นอนไม่หลับ เป็นต้น

3. ด้านอารมณ์ จะมีอาการตกใจง่าย โกรธง่าย หงุดหงิด กระสับกระส่าย สงสัย ชอบซักถาม เรือกร่องการฟังพหูอื่น เหนื่อยหน่าย ท้อแท้ใจ แยกตัวและร้องไห้ เป็นต้น

4. ด้านความคิด ความจำ และการรับรู้ จะมีอาการหมกมุ่นครุ่นคิด การใช้ภาษาผิดพลาดติดขัด ลืมง่าย ไม่มีสมาธิ สับสน ไม่แน่ใจ และการรับรู้ผิดพลาด เป็นต้น นอกจากนี้มีอาการทางพฤติกรรมที่เห็นได้ คือ ชอบตำหนิผู้อื่น มักขาดงาน เกิดความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน

3.2.2 ปัญหาด้านการปฏิบัติ

วิทยานิพนธ์ (Thesis) เป็นเอกสารหรือข้อเขียนทางวิชาการที่นิสิต จัดเตรียมขึ้น จากผลการวิจัยถือว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงและใกล้ชิดกับการวิจัย มหาวิทยาลัย บางแห่งบังคับให้นิสิตมหาบัณฑิตเขียนวิทยานิพนธ์ เพราะถือว่าเป็นผลงานสำคัญที่แสดงถึงความรู้ รอบและรู้สึกของผู้เรียนในสาขาวิชานั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นให้เห็นความสามารถในการ เป็นนักวิจัย เพราะถือว่าวิชาทฤษฎีและวิธีการวิจัย เป็นหลักการและเครื่องมือสำคัญในการ เสาะแสวงหาความรู้ และเป็นจุดสำคัญที่จะก่อให้เกิดความคิดริเริ่มต่อจากสิ่งที่ตนได้ค้นคว้ามา อย่างลึกซึ้ง (อ่ำไพ สุจริตกุล 2523)

ประกาศน์ อวยชัย (2522) กล่าวว่าเรื่องเกี่ยวกับการทำเอกสาร วิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์เป็นปัญหาแก่นิสิตนักศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ผู้ที่ศึกษาในชั้นบัณฑิต ศึกษาต้องประสบต่อความเดือดร้อนในเรื่องของความขาดแคลนท่านคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง เป็นผู้ควบคุมในการทำวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ เพราะท้อใจและหมดกำลังใจนั่นเอง นอกจากนี้นักศึกษาเป็นจำนวนไม่น้อยไม่สามารถจะทำวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์ให้ทัน ตามกำหนดเวลา และต้องสิ้นสภาพการเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็เป็นจำนวนไม่น้อย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และศิริชัย กาญจนวาสิ (2523) ได้ทำการ วิจัยเพื่อศึกษาสภาพของการทำวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครง สร้างพบว่าร้อยละ 73.53 ของกลุ่มตัวอย่างนิสิต ให้สัมภาษณ์ว่าหัวข้อที่ทำวิทยานิพนธ์นั้นตรงกับ ความสนใจของตนเอง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 26.47 ให้สัมภาษณ์ว่า หัวข้อเหล่านั้นไม่ตรงกับ ความสนใจหรือไม่เคยสนใจมาก่อนเลย ในด้านการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์นิสิตร้อยละ 85 ได้วางแผนการทำวิทยานิพนธ์เฉพาะบางขั้นตอนเท่านั้น ปัญหาที่นิสิตประสบร่วมกันมากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล รองลงมาได้แก่ การเก็บข้อมูล และการเขียนวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

จากการสัมมนาปัญหาและแนวทางส่งเสริมการบัณฑิตศึกษา และการ บริหารการวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์, 2522) ในเรื่องปัญหาการ ทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า นิสิตขาดความเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์ ไม่มาพบ อาจารย์อย่างสม่ำเสมอ ขาดทุนทรัพย์เพื่อการวิจัยและอุปกรณ์วิจัยที่มีประสิทธิภาพสูง อาจารย์ ที่พร้อมจะดำเนินการชั้นบัณฑิตศึกษามีน้อย ทำให้ขาดหัวข้อวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังได้ศึกษาถึงสาเหตุที่นิสิตจบการศึกษาช้าของผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2523-2526 (2527) พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้นิสิตจบการศึกษาช้า คือ ไม่มีเวลาทำวิทยานิพนธ์ รองลงมาได้แก่ ใช้เวลาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์มาก และมีปัญหาในการเก็บข้อมูล

3.2.3 ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์และนิสิตเกี่ยวกับสภาพของการทำวิทยานิพนธ์ของสมหวัง นิตยานุวัฒน์และศิริชัย กาญจนวาสี (2523) พบว่า ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ มีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาที่จะให้คำปรึกษา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอาจารย์ต้องทำหน้าที่สอนโดยเฉลี่ย 8 หน่วยกิตต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติภารกิจด้านอื่น ๆ อีก

การประชุมสัมมนาปัญหาและแนวทางส่งเสริมการบัณฑิตศึกษา และการบริหารการวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2522) ได้ผลสรุปว่าการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มักจะมึนงานมากเกินไป ไม่มีเวลาให้นักศึกษา โดยเฉพาะตอนตรวจแก้วิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตไม่ดี อาจารย์ที่ปรึกษาควรเอาใจใส่มากกว่านี้ ควรจะมีอาจารย์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะที่เป็นอยู่นิสิตเขียนรายวิชาครบแล้ว แต่ไม่สามารถหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ ทำให้เวลาสูญเปล่า

3.2.4 ปัญหาด้านการเงินและภาระรับผิดชอบในครอบครัว

ทรงศรี สันติทรัพย์ (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัวระหว่างนิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่จะสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตร กับผู้ที่สำเร็จหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรในมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า นิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่จะสำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาของหลักสูตร มีปัญหาส่วนตัวมากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาในด้านการเงิน บ้าน และสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว

จากเอกสาร และผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า ขั้นตอนในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังจะเห็นจากการที่มีนักวิชาการหลายท่านได้พยายามศึกษารวมถึงให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้บัณฑิตที่มีความรู้ เข้าใจ สามารถเขียนเป็นโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ได้ ซึ่งจากการศึกษาของสนธยาพร พรจินดา (2530) พบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้เวลาโดยประมาณ 3-6 เดือน ในการพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์ จะเห็นว่าในกระบวนการเสนอวิทยานิพนธ์นั้นต้องใช้เวลานาน และบัณฑิตต้องทำอย่างต่อเนื่อง นิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 เป็นนิสิตที่ใช้ระเบียบว่าด้วยการศึกษาใหม่ที่ต้องผ่านการอนุมัติโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ภายในสองปีการศึกษา ซึ่งเป็นสร้างความกดดันให้บัณฑิตต้องขวนขวายหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเข้าถึงกับข้อมูลที่ลุ่มลึก เข้าใจความรู้สึก ความคิด ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา กระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาในรายละเอียดของกระบวนการ ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยที่ส่งเสริมในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ในแต่ละขั้นตอน โดยหวังว่าข้อความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตที่กำลังจะทำวิทยานิพนธ์ และเริ่มที่จะเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ให้ได้ต่อภาควิชาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้นำผลไปปรับปรุงด้านหลักสูตร การเรียนการสอนในรายวิชา อีกทั้งในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่จะมีส่วนช่วยนิสิตต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย